

נספח 1. תודות

מאמר זה נכתב בעקבות הרצאתי בפתיחת הכנס השנתי של העמותה לזואולוגיה בישראל בחנוכה תשע"ח. נשים ואנשים רבים סייעו לי בהכנת ההרצאה, ואני מודה ל: דרור בוימל, עמיצור בולדו, עמיר בלבן, איתמר בן דוד, עדי ברוקס, ענבל בריקנר-בראון, ענת ברנע, עומרי גואלמן, דרור גלילי, אלי גפן, שגיא גרא, נורית גרץ, דוד דוד, ראובן הפנר, אוהד הצופה, גלעד וויל, גל וין, אסף זנזורי, מורי חן, נדב טאובה, מילכה כרמל, מוטי להב, נועם לידר, יריב מליחי, דורון נסים, עוזי פז, דן פרי, גלעד פרידמן, אסף צוער, רוני קינג, אריה קלר, בן רוזנברג, אורי רול, דותן רותם, יואב שגיא, ארנון שמשוני ויהושע שקדי, על עזרה בעצה, במידע, במצגות, בדו"חות, במאמרים, בשקופיות, בתמונות ובהכנת מפות, והכל ברצון טוב ובחיוך. אני מודה למילכה כרמל, לקורא אלמוני ולשחר בוקמן שהערותיהם החשובות שיפרו את המאמר. מילכה כרמל גם הציעה מספר רעיונות להגנה על שטחים פתוחים שאימצתי כאן.

נספח 2. מקורות

- [1] אריאלי ר. 2011. חתולים משוטטים והיעלמות חיות הבר במשגב. שבילים ברשת, אתר המועצה האזורית משגב. www.bit.ly/cat-Misgav.
- [2] בן ארי-כהן ש זנזורי א. 2014. ייעול ניצול הקרקע במודיעין. קהילת מודיעין והחברה להגנת הטבע.
- [3] בן שימול ש. 2017. טפיל הלישמניה הולך ומתפשט בישראל והמחלה שהוא גורם לה הופכת קשה יותר. הארץ. 20 בנובמבר: חדשות, בריאות.
- [4] גוטר ע. 2004. הלותר *Lutra lutra* בישראל: אקולוגיה ושמירת טבע (עבודת גמר לתואר מוסמך). תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב.
- [5] דולב ע. ופרבולוצקי א. 2002. הספר האדום של החולייתנים בישראל. רשות הטבע והגנים והחברה להגנת הטבע. ירושלים ותל-אביב.
- [6] טאובה נ. 2017. האוטו שלנו גדול וירוק. פרוסמיניריון שהוגש במסגרת החוג ללימודי ארץ ישראל ותיירות, המכללה האקדמית אשקלון.
- [7] יום-טוב י. 2016. צבאים בישראל. ירושלים: דן פרי.
- [8] יום-טוב י. 2018. הרואים את הקולות. עטלפים – בין מיתוס למציאות. ירושלים: דן פרי.
- [9] כרמל מ. 2017. תכנון בעידן משבר הדיור – ותמ"ל הסיפור השלם. הרצאה בכנס איגוד המתכננים; 3 במרץ 2017; חיפה.
- [10] מירוז א ואלון ד. 2017. הספר האדום של החולייתנים בישראל, עופות. ירושלים ותל-אביב: רשות הטבע והגנים והחברה להגנת הטבע.
- [11] מרגוליס א, היימס ע ובלכר מ. 2008. הרכב המזון של הזאבים באזור עין גדי לפי ניתוח גלליהם. תקציר הרצאה בכנס ה-45 של החברה לזואולוגיה בישראל, מכמורת.

- [12] נסימאן ת. 2012. אנליזה של תזונת התן הזהוב (*Canis aureus*) תוכן קיבה בדרום ישראל: אנליזה של תוכן קיבה (עבודת גמר). בית דגן: בית הספר לרפואה וטרינרית, האוניברסיטה העברית בירושלים.
- [13] רז-דרור ע וקוסט נ. 2017. התוכנית האסטרטגית לדיור. המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראש הממשלה, ירושלים.
- [14] שודרון ד ואברמסון ש. 2017. תרחישי אוכלוסייה אזוריים למדינת ישראל לשנים 2015–2040. המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראש הממשלה, ירושלים.
- [15] שורק מ ופרבולוצקי א. עורכים. 2016. דו"ח מצב הטבע, ישראל 2016. תל-אביב: המארג – התכנית הלאומית להערכת מצב הטבע.
- [16] שלמון ב. 1986. זאבים בערבה הדרומית. **ראם 5**: 60-74.
- [17] שקדי י ושדות א. 2000. מסדרונות אקולוגיים בשטחים פתוחים: כלי לשמירת הטבע. ירושלים: רשות הטבע והגנים.
- [18] Barocas A, Hefner R, Ucko M, Merkel J, and Geffen E. 2018. Behavioral adaptations of a large carnivore to human activity in an extremely arid landscape. *Animal Conservation* (in press).
- [19] Brickner-Braun I, Geffen E, Yom-Tov Y. 2007. The impact of domestic cats (*Felis catus*) on Israeli wildlife. *Israel Journal of Ecology and Evolution* **53**: 129-142.
- [20] Ben Shimol S, Sagi O, Codish S, et al. 2015. Dramatic increase in laboratory-diagnosed human cutaneous leishmaniasis cases in southern Israel, 2007–2013. *Infectious Diseases* **47**(3): 161-167.
- [21] Hefner R, Geffen E. 1999. Group size and home range of the Arabian wolf (*Canis lupus*) in southern Israel. *Journal of Mammalogy* **80**: 611-619.
- [22] Mendelssohn H and Yom-Tov Y. 1999. A report of birds and mammals which have increased their distribution and abundance in Israel due to human activity. *Israel Journal of Zoology* **45**: 36-47.
- [23] Yom-Tov Y, Hazofe O, and Geffen E. 2012. Israel's breeding avifauna: A century of dramatic change. *Biological Conservation* **147**: 13-21.
- [24] Yom-Tov Y. 2013. Human impact on wildlife in Israel since the 19th Century. In: Orenstein D, Tal A and Miller C (Eds). *Between ruin and restoration: An environmental history of Israel*. Pittsburg: The University of Pittsburgh Press.